

REP. KONGRESNIKI SO SE UKLONILI PRO- GRESIVNEMU BLOKU.

Gillett izvoljen za zborniškega predsednika. Longworth je obljubil, da bo večini dovoljeno popraviti in izboljšati hišni red.

PREDSEDNIK COOLIDGE BO DANES GOVORIL PRED SKUPNIM KON- GRESOM.

Washington, D. C., 4. decembra. — Hiša se bo organizirala jutri. Sporazum za končanje zastanki glede izvolitve zborniškega predsednika, ki je preprečeval postopajno mašinerijo v obeh kongresnih hišah dva dni in zavlekel predstavljanje Coolidgeve letne poslanice, je bil dosežen na konferenci, ki so jo imeli voditelji pripravljajočih se frakcij v republikanski stranki nočjo.

To pomeni, da bo predsednik Coolidge predstavljal svoje prvo letno poslanico pred skupnim kongresom v četrtek.

Progresivna republikanec, ki so izbrali svojo moč v to, da so dosegli, kar so zahtevali, so zastopali na tisti konferenci poslanec John M. Nelson iz Wisconsin, Roy C. Woodruff iz Michigan in La Guardia iz New Yorka.

Novi republikanski voditelj v poslanski hiši Longworth iz Ohajoe države je pa zastopal staro republikansko gardo.

Povetovanje se je vršilo v njegovi pisarni. Trajalo je več kakor eno uro. Ko je bila konferenca končana, so se Nelson, Woodruff in La Guardia izjavili, da bodo svetovali in priporočili svojim tovarišem na sestanku, ki se bo vršil, preden se poslanska zbornica soper snide sredi popoldne, naj dopnete organizacijo poslanske zbornice.

Ker so bili ti trije člani progresivnega bloka pooblašeni pogajati se z regularnimi republikanci, bo njihovo priporočilo sprejeto brez vsakega dvoma.

To pa še ne pomeni, da bodo morali progresivni glasovati za republikanskega kandidata Gilletta. Lahko se zgledajo, da so navzoči, s čemur bodo dali večino republikanskemu kandidatu.

Najbrž pa bodo akoro val od dali svoj glas za Gilletta.

Podlago, na kateri je prišlo do pobotanja med progresivci in staro gardo, je to, da bo dana progresivcem prilika za debatiranje in glasovanje o amendentih k hišnemu redu.

Bo Longworthovem kompromisnem načrtu, ki je bil tudi sprejet, bodo ostala pravila sedemdesetega kongresa v veljavi do 14. januarja. Medtem pa bo odsek za hišni red preučeval vse predlagane izpremembe ter sporočil zbornici, kaj se mu zdi umestno in kaj ne.

KMEČKO-DELAVSKE SKUPI- NA VEGLA FORDOVEGA PRIGANJACA NA OSTRO.

Des Moines, Ia. — Fordovi priganjaci si na svojo moč prizadevajo pridobiti kmete in organizirati delavce v državi Iowa za to, da bi glasovali za Forda na prihodnjih predsedniških volitvah. In tako se je Fordov priganjac Francis G. Cutler vdeležil konference, ki so jo imeli kmetje in organizirani delavci v tem mestu. Ko je ravno hotel ta človek poudariti glas za Forda, so mu zborovalci veleli, naj se odstrani iz zborovalne dvorane.

SHIPSTEAD UTEONE BITI ČLAN VNAVNEGA OD- SEKA.

Washington, D. C. — Republikanski odsek za odseke v senatu poizkusa organizirati novi odsek za vnanje zadeve tako, da bo popolnoma izničen predlog za mednarodno sodišče. Zadnji terek je zagnala javnost, da bi republikanci radi spravili senatorja Henrika Shipsteada iz Minnesote v odsek za vnanje zadeve. Shipstead je odločno proti mednarodnemu sodišču.

BOŽIČNA AMNESTIJA.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Iz krogov, ki so blizu justičnega departamenta, se je izvedelo zadnji terek, da bo predsednik Coolidge pomilostil več ko polovico političnih jetnikov božični teden. Organizacije, ki zahtevajo splošno amnestijo, pritiskajo nanj, naj oprosti vse jetnike, da bo po petih letih enkrat konec tega mučnega vprašanja.

"EDINOZVELIČAVNA VERA".

New York, N. Y. — Vsi kristjani bodo enkrat fundamentalisti, trdi duhoven William L. Pettingill, ki je predsednik filadelfijske biblijske šole. "To bo taktik, ko pojdemo v nebesa. In tisti, ki ne verujejo v naše nauke, bodo izgubljeni in pojdejo v pekel."

To je čisto kratko poročilo, a vendar pove zelo veliko. Omenjeni duhoven trdi, da je baptistovska vera edinozveličavska. Vse druge so od muh. In vsi tisti, ki verujejo kakemu neobaptistovskemu popu, boste zavrnjeni in pogubljeni. Baptisti pojdejo v nebesa, vi v pekel.

Natanko tako vam poje luteranski nunc. Čisto istih fraz se poslužuje židovski rabi. S poklom vas straši evangelijski pridigar, z nebesi vas mami rimski hlapec. Vsi farji so enaki. Vsi vira humbug. Vse cerkve grabiho. Nobena cerkvena organizacija ne da od sebe niti friska, zato kar smotijo njeni nevedni verniki v njeno nenasitno blago. Kdaj ste se šli, da bi dala kak cerkev kaj ljudem, če ni videla pri tem, da bo število zanj potem tisočkrat? Vsaka cerkev je tiranina, ki zatira vlasti delavske sloje.

Vse, kar kdo dal je ali oni cerkvi, je mrtev kapital, s katerim si reče njeni 'hlapeci' — prerojeni duhovni — svoje trebuhe; med te apdačo sveda tudi patri in kralji, ki vam obetajo zlate gradove po smrti, sami pa žive v razkožju in lenobi ob žuljih nevednega delavskega ljudstva.

Ne cerkva, nego dobrih šol nam je treba. Delavstvo bo prišlo šele tedaj do svojih pravic, ko mu bo skrbeti le za šolske zavode, ko ne bo več v krempljih ramih verskih humbugarjev, ko ne bo več videlo v cerkvenem hlapecu svojega malika, ko bo kupovalo napredne, poučne in znanstvene knjige namesto mašnih bukvic in podobne cerkvene šare.

BELA HIŠA POTREBUJE PO- PRAVIL.

Washington, D. C. — Bela hiša je v takem stanju, da jo je treba nemudoma popraviti. Do tega uverjenja je prišel načelnik armadnih inženirjev, gen. Lansing H. Beach, ki je to povedal vojnomu tajniku v svojem tozadevnem poročilu. Kongres je naprošen, da dovoli za prazidavo in popravila v notranjosti Bele hiše \$400.000. "Poslopje ni varno niti glede na zgradbo, niti ne glede na požarno nevarnost," je rekel inženir Beach.

"Na to stanje Bele hiše je opozorjen predsednik; naprosil sem ga, naj dovoli, da bo ta postavka predložena kongresu."

KAKO MISLI DEVER REŠITI PROBLEM MESTNIH ŽELEZ- NIC.

Chicago, Ill. — Županov program za rešitev železnicega prevoznega sistema je takle:

1. — Akvizicija nadležnih železnice s izdajanjem takozvanih Schwartzovih certifikatov.
2. — Ohranitev železnicega sklada v znesku po \$40.000.000 za plačevanje obresti od certifikatov, če bi zaslužek naglega prevoznega sistema pod mestno upravo ne zadostoval.
3. — Konstrukcija podzemskih železnice naj bo financirana s tiškimi certifikati.
4. — Najmanjšina in stroški za elektrifikacijo predmestnih železnice na par bi naj bili kriti s izdajanjem podobnih certifikatov.

JOHNSON IN FORD PORAZENA V DAKOT- SKIH KON. VOLITVAH.

Predsednik Coolidge, senator La Follette in McAdoo odnesli zmago na predlagalni konvenciji v Južni Dakoti.

KMEČKO-DELAVSKE STRAN- KA S PRETEŽNO VEČINO ZA SENATORJA LA FOLLETTA.

Pierre, S. Dak. — Predlagalna konvencija v Južni Dakoti je dala predsedniku Coolidgeu večinsko nominacijo za predsedniške primarne volitve. Dobil je 50,379 glasov, dočim je njegov tekmeec senator Hiram Johnson dobil le 27,340 glasov.

Pozneje je bila odobritev njegove kandidature soglasna. Senatorja Arthurja Capperja so potrdili za podpredsednika.

Bivši finančni tajnik William G. McAdoo je dobil demokratsko predsedniško odobritev z 39,013 proti 5,072 glasovom, ki so bili oddani za Henrika Forda.

Kmečko-delavska stranka je odobrila zveznega senatorja Roberta M. La Folletta za predsedniškega kandidata s 31,999 glasovi. Henry Ford je dobil v tej tekmi le 7,247 glasov. Načelnik državne generalnega odseka Tom Ayres je bil odobren za senatorja. Njegov tekmeec je bil Mark Datta, ki je bil svojčas voditelj strankarske lige.

Trideset kmečko-delavskih delegatov je delalo zgago na kmečko-delavski konvenciji ter zahtevalo spojitve s demokratsko stranko glede na državne nominacijske predloge.

Governor William H. McMaster je potrjen za senatorskega kandidata. Dobil je 40,207 glasov, dočim je bilo oddanih za njegovega tekmečca, sedanjega senatorja Sterlinga le 37,827.

Preden je prišlo na republikanski konvenciji do glasovanja, je bila sprejeta platforma, v kateri odobrujejo državno upravo gubernorja McMastera.

To, da je bil McMaster potrjen za senatorskega kandidata, je močno presenetilo političarje. McMaster je javno odobril Hiram Johnsona za predsedništvo, dočim so smatrali senatorja Sterlinga za vernega pristaša Coolidgevega.

Senator Sterling bo nastopil ali kot neodvisen ali pa kot manjšinski republikanski kandidat ne oziroma se na to, da je dana večinska nominacija gubernorju McMasteru. Tako se je izrazil S. W. Clark, ki je vodja kampanje za senatorja Sterlinga in zvesni okrožni pravdnik.

Podgovernor Carl Gunderson je dobil večino za gubernersko kandidacijo na republikanskem volilnem listku. 62,264 glasov je bilo oddanih zanj, a za njegovega tekmečca E. Knighta iz okraja Hamilina pa le 13,198.

PRVI PROTIPROHIBICI PREDLOGI.

Washington, D. C. — Prvi predlogi, ki se pečata s prohibicijskim problemom in uveljavljanjem te postavke, sta vložila v ponedeljek poslanca Doyle iz Illinois in Hill iz Marylanda, čeprav še ni bila tedaj poslanska zbornica organizirana.

Poslanec Doyle predlaga, da bodi popravljena narodna prohibicijska postavka, in sicer tako, da ne bodo besede, kakor n. pr. "liquor" ali "intoxicating liquor" glede na vino in pivo, obvezne za države, v katerih je ljudstvo za omenjeni piječi.

Po Hillovi predlogi bi naj bil vojaški bonus plačan s davkom na pivo in vino.

OPERNI PEVEČ BAKLANOV POSTAL AMERIŠKI DRŽAV- LJAN.

Chicago, Ill. — Georges Baklanov, ki je najboljši bariton na čikaški mestni operi, je prišel v terek v urad, kjer izdajajo drugi državljanski papir. Slovitemu peveču je bilo ob tej priliki podeljeno ameriško državljanstvo.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Progresivci v kongresni poslanski zbornici so zmagali in prenehali z obstrukcijo.

Coolidge in McAdoo sta bila nominirana pri konvencijah volitvah v South Dakoti.

Inozemstvo.

Socialisti v Nemčiji zopet naredili kompromis z vlado.

Francija umakne 80.000 vojakov iz Porurja. Okupacija bo za naprej "nevidna".

Devet delavcev ubitih v Porurju.

Voditelji Delavske stranke v Angliji upajo na zmago.

Marconi dela važne eksperimente za izboljšanje brezžičnega telefona.

IZPOLNJENJEVANJE RADIJA.

Marconi dela poizkušnje s oddajanjem valov brezžičnega telefona v poljubno smer.

London, 5. dec. — Viljem Marconi je danes naznanil, da par tednih poskusi s novim načinom oddajanja radio-valov med Londonom in New Yorkom. Kar hoče Marconi doseči, je to, da bodo valovi šli samo v tisto smer kamor jih, on želi poslati in nikamor drugam. Po sedanjem načinu se radio-valovi razprše na vse strani.

"Na eksperiment gre za tem," je rekel Marconi, "da denemo reflektor za valove kakor za svetilko. Dosegli nismo mogli zabraniti valovom, da ne bi šli skoraj reflektor, zdaj pa imamo gotove vrste 'zastor', ki lahko nastavi valove".

Imajdite si na hotel razkriti nobenih podrobnosti o tem "zastoru". Dajal je le toliko, da s pomočjo te nove iznajdbe bo mogoče regulirati glasove, ki jih razpošilja aparat radija, da pojdejo samo v tisto smer, v katero jih hočemo poslati. Po novem sistemu bo mogoče govoriti iz Londona v New York in vsi aparati na Atlantiku, ki bodo v isti smeri, lahko ujamajo glasove in poslušajo, kaj se govori, toda postaje v Evropi ne bodo mogle ujeti niti najmanjšega glasu, kajti ta stran bo zastrita.

Marconi tudi pravi, da bo treba manjši število za polkiranje radio-valov v eno smer in vsled tega se zmanjšajo stroški.

"Nebeški angel" pod ključem.

Chicago, Ill. — Policija je v terek aretirala "nebeškega angela" Josipa Johna Di Carmela, ker je lahko mogoče, da je ugrabil dvanajstletno dekle Rose Borth, ki je izginila zadnjo nedeljo.

Policija je nemudoma odvedla tega "nebeškega angela" na stanovanje Ane Sabey, 2534 North Oak Park ave., da bi ga ta istovetila, ker je videla, kako je neki moški odpeljal dekletce v nedeljo ob sedmih in 15 minut zvečer na pouličnem vozu s sabo. Mrs. Sabey je dejala, da ni bil "nebeški angel" tisti mož. "On je premajhen," je rekla.

"Bog vas blagoslovi," je vzkliknil "nebeški angel", ko je ženska izrekla tiste besede. "Mojli bom za vas."

Kljub temu pa je policija obdržala tega "nebeškega angela" pod ključem, ker gre govorice o njem, da je begun iz državne bolnišnice za umobolne v Elginu. Di Carmelo je bil odveden v državno norišnico dne 16. marca letos, ko je bilo dognano, da je grdo postopal z otroci pod krinko nekega verskega kulta.

Ceremonija je bila v svojem početku podobna cerkvenemu birmanju. Nekaj minut pred svojim odhodom je dejala Roza trgovcu Katzlu, da bo tisti večer birmana. Njeni starši niso mogli razumeti, kaj misli dekletce s tistimi besedami.

Takih "nebeških angelov" je veliko po svetu, in prav bi bilo, če bi stopila oblast vsem pošteno na prete.

NEMŠKI SOCIALISTI ZOPET SKLENILI KOMPROMIS Z VLADO.

Sklenili so, da bodo podprli pooblastitveno predlogo Marxove vlade in nevarnost razpusta parlamenta je s tem odstranjena. Izjemno stanje pa kljub temu ostane.

FRANCIJA ZNIŽA SVOJO ARMADO V PORURJU NA 10.000 MOŽ.

Berlin, 5. dec. — Nevarnost, da bo nanovo skrupucana Stresemannova vlada poražena v zbornici, je bila odstranjena anodi, ko so poslanci združene socialistične ključili s 73 glasovi proti 53, da bodo glasovali za novo pooblastitveno predlogo vlade. Predloga določa, da sme vlada vsak čas sprejeti in izvršiti finančne, ekonomske in socialne navedbe, na da bi vprašala parlament.

Edini pridržek, katerega bodo zahtevali socialisti, je, da mora vlada vse nameravane odredbe in ukrepe predložiti parlamentarni komisiji, obatoječi iz 21 poslancev, na skupni seji, predno jih izvrši. Komisija ima oblast dajati nasvete glede ukrepov, nima pa pravice vetirati.

Socialistični poslanci so dolgo časa raspravljali, dali bi vodili opozicijo, zavzeli nevtralnost stališče ali direktno podprli vlado. Precejšnja manjšina je bila za opozicijo in strmoglavljenje vlade, toda večina je poudarjala, da Ebert morda res razpusti parlament in nove volitve v tem času finančnega in političnega kaosa bi bile katastrofa za stranko in najbrž tudi za vse republikanske stranke. Končni zaključek je bil, da sedanji parlament mora živeti za vsako ceno — in cena je kompromis s buržoasno vlado, čeprav vlada predstavlja manjšino v parlamentu.

Socialisti niso dobili niti te koncesije, da bi vlada odpravila izjemno stanje s prekinom sodom. Nemčija je danes razdeljena v sedem vojaških distriktov, v katerih vlada sedem generalov pod vrhovnim poveljstvom gen. Seeckta, kateremu manjka le še en korak do popolne vojaške diktature.

Dr. Viljem Marx, novi ministrski predsednik, je večer popoldne razobložil svoj program v zbornici. Povedal ni nič novega. Vlada bo nadaljevala Stresemannovo finančno in gospodarsko politiko in parlament ji mora dati novo pooblastilo, kakor pojde parlament zopet na politične. Vlada ni konservativna, ne socialistična, pač pa taka, ki je proti vsem, ki hočejo Nemčijo oropati še tega, kar ji je ostalo. Z ozirom na finance ima vlada pred seboj nalogo, kakršna nima para v zgodovini sveta; nemško ljudstvo mora biti pripravljen na nove žrtve, če noče, da se Nemčija pogrezne v brezdnost, iz katerega ni več izhoda.

Danes se vrši glasovanje v zbornici o pooblastitveni vladi, da lahko dela nove navedbe in ukrepe brez parlamenta. Ker so socialisti zaključili, da bodo glasovali za pooblastitev, se lahko ve še v naprej, da bo vlada imela dvotretjinsko večino.

Pariz, 5. dec. — Francoska vlada bo polagoma zniževala svojo armado v Porurju. Sedanja armada šteje okrog 60.000 mož in ta se zmanjša v doglednem času na 10.000. Program "nevidne okupacije", za katerega se je odločil Poincaré, je bil že sporočen generalu Degoutteju, vrhovnemu poveljniku francoskih čet v Porurju, kateremu je naloženo, da 10. decembra izprazni večino javnih poslopj. Nemci dobe nazaj carinske urade, druga javna poslopja in 21 stranskih železniških prog. Glavne proge obdrže Francozi, tako da bodo nemške proge odvisne od njih.

Francoska vlada je tudi naznanila, da pobilosti 90 odstotkov Nemcev, ki so bili obsojeni v zapor radi sabotaže, in dovoli povratek tisočim drugim, ki so bili izgnani valed pasivne resistence. Belgija tudi zniža svoje čete. Praveprav je bila Belgija prva, ki se je odločila za "nevidno okupacijo".

LONCO VPRAŠUJE, ČE JE KOTEL RES ČRN.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Demokratje v senatu so sklenili, da bodo zahtevali štiri preiskave glede korupcije v administraciji. Na piki imajo biro za invalide, oddajanje oljnih zemljišč v najem privatnim interesom, meddržavno trgovsko komisijo in finančne transakcije vladnega plovbenega odbora.

UPANJE NA ZMAGO V ANGLIJI.

Volilna kampanja je zaključena in delavski voditelji upajo, da bodo danes povedali število mandatov v zbornici.

London, 5. dec. — Volilna kampanja v Angliji, ki je bila ena najburnejših v zgodovini angleškega parlamentarizma, je bila danes zaključena in voditelji političnih strank so objavili obidajna poročila o "zagotovljeni zmagi".

Kampanja je bila pravi tornado govorov in ljutih besednih bitk, v katerih so politični nasprotniki obtoževali drug drugega in hvallili svoj program. Bile so tudi bitke na pesti, s jajci, opeko in blatom; bili so nemiri in izgredi po vsej deželi in nebroj shodov je bilo rasbitih zadnje tri dni. Liberali, ki so delali največ hrupa, so tudi največ trpeli v nemirih.

Najmanj glasni so bili laboriti. Dali jim je manjkalo denarja za intenzivno kampanjo, ali morda radi tega, ker imajo najmanj časa, plaža, fakt je, da so delavski kandidati imeli najmanj shodov. Kampanja Delavske stranke je bila končana brez vsakega hrupa. Kljub temu so delavski voditelji prepričani, da stranka izide poštena iz volilnega boja. Voditelji ne upajo na večino v parlamentu, pričakujejo pa, da se poveča število delavskih poslancev.

Kakor danes izgleda, imajo konservativci najmanj upanja na zmago. Veliki londonski listi, ki so doslej navadno podpirali konservativce, priporočajo zdaj liberalce, ki so za svobodno trgovino. To je zelo poparilo Baldwinovo stranko.

Okrog 50 kandidatov je že izvoljenih, ker niso imeli tekmecev v svojih okrožjih. Prvo uradno poročilo o izidu volitev v prvih 200 okrožjih bo objavljeno v petek popoldne.

CERMAK KONTROLIRA OKRAJNI ODBOR.

Chicago, Ill. — V ponedeljek so demokratski člani prevzeli kontrolo nad okrajnim odborom.

Z 8 proti 7 glasovom je bila dana predsedniku Antonu J. Cermaku oblast nastaviti uradnike v okrajnih in gozdniških službah, ki so v področju okrajnih komisarijev. Odbor je tudi pooblastil Cermaka, da sme imenovati upravnika okrajnega poslopja. To službo je doslej oddajal šerif Peter Hoffman. Demokratje kontrolirajo vse odseke. Vsa načelnikstva so v njih rokah razen enega v odseku za javna dela.

SADNE CENE PADAJO.

Chicago, Ill. — Boj med sadnimi trgovci se nadaljuje. Na eni strani so veletržci, na drugi pa neodvisni trgovci. Cene californijskega in floridskega sadja so padle za kakih 25 centov. In kakor napovedujejo, bodo še padale. Okoli petinsedemdeset vagonov sadja je bilo prodanega v terek.

COOLIDGE SPREJME KANDI- DATURO.

Washington, D. C. — V sredo je prišla vest iz Bele hiše, da je Coolidge kandidat republikanske stranke za predsednika pri volitvah v prihodnjem letu.

VREME.

Chicago in okolice: V petek nestalno in mrzlo. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 42, najnižja 32. Sonce izide ob 7:03, zaide ob 4:19.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Boja za skobe.
New Orleans, La. — Yellow Cab kompanija je tukaj začela "bojo" s skobami. Vsi organizirani skobniki so združeni v eno skupino, ki se par tednov radi tega, ker je bilo odločeno, da se 12 njihovih tovornjakov brez opravičljivega vzroka.

Prehodni magneti se mečkajo.
New Orleans, La. — Pet parovodnih družb je podpisalo pogodbo s unijo pristaniških delavcev, da jim bodo plačali 80 centov na uro, nakladalci pa 20 centov od vsakega tovornjaka.

"Vera v ustavo" za delavce.
Vancouver, B. C. — Največja delavska družba v British Columbijski, katere operira v Kanadi in Zdrženih državah, je Massett Timber Co. Vsa delavca mora podpisati pogodbo z družbo, preden dobi delo. Na čelu pogodbe je napisano: "Verujem v ustavo te države."

Industrijske fronte.
Albany, N. Y. — Kakor poroča industrijski komisar Shientag, je 60 delavcev izgubilo življenje v letu oktobra t. l. Med temi žrtvami so bili tudi delavci v železništvu, ki so bili ubiti pri nesreči na železniški postaji.

Delavska stranka v Kaliforniji.
Oakland, Cal. — Krajevna unija št. 802 Bratovšine železniških delavcev se je soglasno odločila za "agresivno politično" akcijo delavstva. Unija je poveljala druge delavske organizacije in farmarske skupine, da se združijo v eno organizacijo, ki bo se borila za delavske interese.

Večno manj dela v Wisconsinu.
Madison, Wis. — Državna industrijska komisija poroča, da število zaposlenih delavcev v Wisconsinu pada. V juliju je bilo 85.479 delavcev zaposlenih, sedaj pa le 80.805. Medtem, ko pada zaposlenost, se povprečna mesečna plačila za sedem let nazaj zmanjšala za 25 odstotkov. Povprečna tedenska plačila delavcev pa so se zmanjšala za 10 odstotkov.

DENARNO POŠILJANJE NA NEMŠKO MOŽNO PO POSTI.
New York, N. Y. — (Federated Press.) — Ameriški denar lahko pošljete sedaj v Nemčijo po poti Zdrženih držav, kakor poroča poslovodja tukajšnjega poštnega denarnega oddelka Albert Firman. To denarno pošiljanje se vrši v skladu s konvencijami ali dogovorom, sklenjenimi med Ameriko in Nemčijo.

Ne nakažemo Nemčiji le ameriški denar, dočim plača Nemčija prejemni naš nakazni. V nemškem denarju so izmenljivi denarni ceni. Mi plačamo v ameriškem denarju, in Nemčija plača v nemškem denarju. Enako važno v markah po prevladajoči izmenljivi ceni.

Sovjetska vlada zbira dokumente o Romanovih.
Moskva, 5. dec. — Sovjetska vlada je odredila, da vsi posamezniki, organizacije in zavodi v Rusiji, ki imajo kakršne koli dokumente, dnevnike ali kakršnekoli druge rokopise, tiskane ali pisane, ki se nanašajo na Romanove, jih predložijo vladi. Vladi je bila informirana, da so bili ukradeni in izločeni dokumenti, ki so jih imeli Romanovi v lasti.

Petato je mrtvih v Italiji.
Milan, Italija, 5. dec. — Število mrtvih v Italiji zaradi epidemije je sedaj preseglo 500. Materijalna škoda znaša več kot milijonov lir. Ranjenec je tisti, ki ni umrl, ampak je v bolnišnici. Voda je uničila tri vasi, pet elektrarn, tri železnice, šest mostov in štiri ceste. Vsa Corna je pokopana pod zavalinami požene jeze, ki se razliva nanjo.

Pomoč je že prila iz vseh krajev.

Duhoven odvedel duhovno ženo.

Lorain, O. — Zgodba, v kateri je povedano, kako sta bila duhovna zapletena v ljubavno predrilje, se je razpredla pred mestnim sodnikom J. F. Sternikom, ko sta bila privedena preden Thomas Sloan, star 54 let, in mrs. Jenny Campbell, stara 44 let, radi statističnih obdolžb.

Sestnajst oboj je nedolžnih žrtv te tragedije. To, da sta detektiv Frank Lenahan in John Meister aretirala Sloana in Campbellovo, je sklenilo skoraj sedemletno iskanje Campbellove žene.

Ronnie Campbell, stari 55 let, biva v McKeesportu, Pa. Sloan in Campbell sta sedaj v zaporu.

Čeprav je sodnik Sternik obsojil Sloana in Campbellovo na denarno globo po \$10 in sodne stroške pa na 90 dni zapora v oboj, je vendar hudo pokaženo, da je duhovna Campbellova. Pozneje je preklela zaporno kazo.

"Marsikateremu moškemu sem že zrl v oči," je dejal sodnik, ko je govoril Campbellu. "Ali na podlagi izpovedi in vašega splošnega zadržanja moram reči, da ste vi vse drugo, le vzoren mož. Nikakor ne zamerim vaši ženi, da vas je zapustila, ali obenem pa ji ne morem opravičiti, da je živela z drugim moškim."

To je bilo potem, ko je Campbellova predložila izresek iz nekoga lista. Na tistem izrezku je bilo zapisano, da je Campbell oddal štiri strele na svojo drugo najstarejšo hčer, in ko je izpovedala, da je pridigal evangelij, obenem pa kradel žganje, kokosi ter grdo postopal z njo.

"Med zadnjimi sedmimi leti mi je dal ta mož," je dejala Campbellova, "da je dejal, da je bil duhoven v naši skupini, in vsakdo ga je imel za vzor moša," je pripovedoval Campbell sodniku.

"Prihajal je v naše stanovanje, in jaz sem gojila popolno zaupanje do njega."

"L. 1915, je bilo ravno pred Božičem. Tedaj mi je rekla moja žena, da hoče obiskati svojega brata. Duhoven Sloan je tudi izginil tačas. In naključno se je, da je prišel tisti dan, ko je šla moja žena z doma, njen brat, h kateremu je dejala moja žena, da gre na obisk, v mojo hišo. Ta mi je dejal, da je ni bilo k njemu. Naslednji dan se je vrnila."

"Prihodnji dan je list prinesel poročilo o duhovni Sloanu, kako je izginil. V tistem poročilu je bil izražen strah, češ, da se je moralo Sloanu pripetiti kaj hudega. Moja žena je izrezala tisto vest, da bi je ne videl jaz. Ali včasem pa sem jo našel ter potem oddel k cerkvenemu odboru."

"Na mojo željo so odborniki pozvali predse Sloana. Ali namreč, da bi se bil zagovarjal ter povedal, kje je bil, je oddal nekaj cerkvenega denarja ter se odpravil k cerkveni službi. Nato je pobegnil z mojo ženo."

Medtem ko sta mrs. Campbell in njen mož pripovedovala vsak svojo zgodbo, sta jela jokati otroka, ki sta se rodila Sloanu in Campbellovi. Sloan ju je izkupal ušesiti. Ta je le malo povedal sodniku.

Campbell je zanikl trditve svoje žene, češ, da bi bil strekel na svojo hčer. Ali priznal pa je, da ga zdajpašnjaj kaj rad zvrne kak kozareček.

Campbellovih osem otrok je spravil oče v neki dom. Sloanova žena in njunih šest otrok se živi v McKeesportu, kakor je to povedal Campbell.

Nezgode v prometnih kopl tehkom oktobra.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Glasom poročil rudniških nadzornikov na federalni rudniški urad so nezgode v prometnih kopl tehkom oktobra 153 smrti. Izpalo se je tekom istega meseca skoraj 58 milijonov ton premoga; razmerje smrtnih nezgod znaša zato 2,64 na vsak milijon ton izkopanega premoga. V oktobru lanskega leta je to razmerje znašalo 3,83, torej precej več.

Od teh 153 smrtnih nezgod se je 129 pripetilo v bituminoznih prometnih kopl in 24 v antracitnih. Razmerje za milijon ton izkopanega premoga bi znašalo 2,62 za mehki in 2,75 za trdi premog. V istem mesecu lanskega leta je to razmerje znašalo 3,90 oziroma 3,48. Mortalitetna radi nezgod se je torej znatno znižala v obeh vrstah prometnih kopl.

Skupno število smrtnih nezgod v vseh prometnih kopl je znašalo tekom prvih desetih mesecev tekočega leta 2.039; v istem razdobju je bilo lani 1.443 smrtnih nezgod. Letos v prvih desetih mesecih je bilo torej mnogo več smrtnih nezgod kot lani, ali lani se je v istem razdobju veliko manj delalo. Kajti v razmerju z izkopanim premogom imamo v tem letošnjem razdobju 3,79 smrtnih nezgod za vsak milijon ton izkopanega premoga nasproti 4,08 v istem razdobju lanskega leta. Razmeroma se je torej število smrtnih nezgod znižalo za 7 odstotkov.

Od večjih nezgod smo tekom oktobra imeli eno, namreč plinov eksplozijo, ki se je 7. oktobra pripetila v Midwest Mine pri Pullmanu, Colo. 6 rudarjev je pri tem izgubilo življenje. Vselej to je nezgoda, smo imeli letos do konca oktobra vsega skupaj osem večjih nezgod, pri katerih je vsega skupaj smrtno ponesrečilo 260 rudarjev. V prvih desetih mesecih lanskega leta je bilo 10 enakih večjih nezgod z izgubo 100 življenj. Do konca oktobra 1923 so večje nezgode v prometnih kopl radi eksplozije plina in ogljenega prahu tvorile 12,6 odstotka vseh smrtnih nezgod; v istem razdobju lanskega leta so enake nezgode prouzročile le 6,9 odstotka vseh smrtnih nezgod.

Ako torej primerjamo smrtno nezgode v prometnih kopl v prvih desetih mesecih letošnjega in lanskega leta, najdemo, da razmeroma število smrtnih nezgod radi usojta kamenja in premoga, prevladanja, razstreliv in elektricitete se je znižalo, da pa je raslo število smrtnih nezgod radi eksplozije plina in ogljenega prahu.

ČENE SADRŽU PADLE.
Chicago, Ill. — Čene salifornijskemu grozdju, pomarančam in limonam, floridskemu grozdju in drugemu sadju so, kakor je poročeno, znatno padle v ponedeljek zjutraj. Povod temu nenadnemu padcu je najbrž dalo to, da je kakih 200 ali 300 malih in neodvisnih trgovcev na cestah Randolph in South Water odprlo boj proti veletržcem, ki so kontrolirali sadni trg že dolgo vrsto let.

Za koliko so padle cene, ni povedano. Vsem tistim, ki se zanimajo za to, svetujemo, naj gredo sami na sadni trg, ter se prepričajo, kako je s to rečjo.

"Kapitalizem se ne ni začel," pravi Mussolini.
Rim, 5. dec. — "Giornale d'Italia" poroča, da je Mussolini rekel v nekem intervjuu, da doba kapitalizma se ne ni začela. Anglija, Francija in Nemčija so edine, ki imajo komaj še trohlo kapitala, dočim je kapital v Italiji že v stanju zaploda. Kapitalizem se ne ni dotaknil Balkana, niti Rusije. To je po mnenju Mussolinija dokaz, da prava zgodovina kapitalizma se ne ni začela. Končno je rekel, da boljševiška vlada v Rusiji zato še traja, ker boljševiki hočejo, da traja.

"Revolta" v Mehiki.
Mexico City, 5. dec. — V državi Guerrero je izbruhnila revolta, katero vodi general Figueroa s tisoč možmi. Figueroa se je polastil večje zaloge orožja in streliva. Zvezna vlada je poslala svoje čete, da zaduše vstajo.

Obręgoni ni nevarno bolan.
Washington, D. C. — Zdravniški poslanik Teller javlja, da je bila vest o bolnem predsedniku Obręgonu pretirana. Zdravje Obręgona ni nič slabše kot je bilo sednje tedne, odkar se nahaja v sanitariju.

Kako postanemo državljani?

Naturalizacijska navodila.
Če inozemec porabi ameriško dekle, ona ostane še naprej ameriška državljanka. — S pridobitvijo državljanstva papirjev postanejo tudi inozemski otroci pod 21. letom vsi ameriški državljani. — Otroci tujcem, ki so rojeni v Zdrženih državah, so ameriški državljani.

Človek v Zdrženih državah ni volilec, dokler ni star enaindvajset let.

Ženska sama lahko vzame prvi in drugi papir. (Če je vdova, postanejo njeni otroci pod 21. letom s tem državljani.)

Priča mora poznati prošle pet let, kje živi, kako živi in s čem se peča.

Če je bil izprašan prošle in tako tudi priče po vladi Zdrženih držav, je poslan pred prej omenjenim sodišču, kjer mora plačati štiri dolarje za drugi papir. Pri tem prošle dobi ko papirja s potrdilom in naročeno mu je, kadar bo obvečen, naj prinese ono potrdilo in pripelje isti dve priči. Kadar prošle prejme slednje obvestilo, naj pride pred določeno sodišče k zaslišanju, kar vzame devetdeset dni, potem ko je izpolnil prošnjo. Ibi mora k nekaki navadno precej natančno izkušnj. Prošle izkuša sodnik in tako sta tudi priči izprašani precej natančno. Prošle izkuša izkušnja ni lahka, zato je priporočljivo, da predno prsi za drugi papir, se precej dobro uči. Priče morajo vedeti odgovoriti na vsa vprašanja glede prošle, ki namerava postati državljan. Državljan ali "drugi" papir je nekaj, kar ni lahko dobiti in ga vsak ne dobi. Zato je treba zanj precej trdo delati (se učiti).

Ako je kdo postal državljan Zdrženih držav pred letom 1906, pa je izgubil dokument in tudi na sodišču, katero mu je bilo izdalo državljanski papir, ne more dobiti drugega, mora vnovič priti za državljanstvo. Veti mora dva človeka, ki ga poznata zadnjih pet let in vesta, da je prošle med tem časom volil. Tako po dosegel vnovič državljanski papir, ki ga mu vlada izda po zakonu, ki je veljal pred letom 1910.

Šin ali hčer, ki sta postala državljana po sprejetem kongresnem predlogu leta 1906 ter rabi ta kopijo državljanskega papirja o četa, katere pa ni mogoče dobiti, morata delati ravnotako.

Ako državljan hoče kopijo državljanskega papirja, ki ga je prejel pred letom 1906, jo dobi na sodišču, kjer je bil izdan njemu drugi papir. Oddati mora original, kajti vlada ne trpi, da bi kdo imel dve kopiji državljanskega papirja.

Žena, sin ali hčer lahko dobe kopijo državljanskega papirja njih očeta ali moša, če je bil izdan pred letom 1906. Prošiti je treba za isto na sodišču, kjer je bilo državljanstvo izdano. Prinešiti pa je tudi v tem slučaju originalni drugi papir, če ni izgubljen. Samo državljan lahko prejme kopijo njegovega državljanskega papirja, ako je bil izdan po letu 1906. V takem slučaju mora seveda povedati, kaj je naredil s originalnim papirjem.

Če državljan želi kopijo državljanskega papirja izdanega po letu 1906 iz katerega drugega razloga, mu vlada po novem zakonu ne dovoli, da bi imel dve kopiji. Lahko pa dobi potrdilno pismo, ki nosi a sodišču in je ravnotako veljavno.

Duplikat prvega papirja stane en dolar, drugega papirja, izdanega pred letom 1906 en dolar in po letu 1906 \$1.65.

Priporočila prošle.
Ne skušaj variti vlade!
Ne laži se vladi!
Ne prenehaj z učenjem, dokler nisi poklican k končnemu znanju!

Pazi, da ne izgubiš državljanskega papirja, kajti težko je dobiti drugega!
V nikake serbe ne dajaj svojege prvega papirja od sebe.
Vedno govori resnice, ker s tem storiš sebi najboljše.

Če ne govoriš resnice, vlada bo to že iztaknila, predno dobiš drugi papir.
Kadar postaneš državljan, je jako dobro, da seznanis s tem tudi svojo ženo in otroke. Imej o pis državljanskih papirjev sebe in svoje družino, in sicer takole: Številka certifikata ... Številka prošle ... Številka zveza ...

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Ustanovljena 17. junija 1907 v državi Illinois.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESK:

Predsednik Vincent Calahar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jože Zavetnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenicher, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gerlek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:

OSREDNJE OKROZJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrosio, Box 286, Moon, Run, Pa., John Grutley, 14621 Popper Ave., Cleveland, O., Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugoslov. Max Mare, Box 168, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5483 S. Winchester St., Murray, Utah.

ZAPADNO OKROZJE:

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 3638 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semrah, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združeni odbor:

Predsednik: Frank Alet, 2154 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Oves, 2635 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Shuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZORI: Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslovijo: Predsednik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniški tajnik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V EVREI E BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsa pošiljka glede podpora v gl. izvrševalnem odboru se naj pošilja na Frank Zalta, predsednika nadzornega odbora, blaz naslov je spetaj.

Vsi prisrki na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni, oglaš, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

datum izdaje ter sodišče, ki je izdalo državljanski papir ...

Številko certifikata najdeš na gornji strani v levem kotu državljanskega papirja. Tiskana je s rdečim. Število prošle in zveza je napisano s črnilom blizu certifikatnega števila. Datum in sodišče pa sta spodaj na desni strani pole.

Dobro je, da imaš spravljen tak seznam, ker v slučaju, da državljanski papir izgubiš, ni prav nič hake zmešnjave zate in lahko prsiš za drugega.

Za vsako ženo in otroke, ako je oče ali mož postal državljan je koristno, da sta državljana, kajti državljanski papir pride prav vsakemu in nihče ne ve, kdaj ga bo dobil. Otroci, ki so rojeni tu, so seveda izvzeti.

Nekatera vprašanja, na katere mora prošle odgovoriti.

Vprašanje: Kaj je konstitucija (ustava) Zdrženih držav?

Odgovor: Ustava je temeljni zakon tej deželi.

V: Kateri so trije odseki ameriške vlade?

O: Izvrševalni, zakonodajni in sodni.

V: Kako je ime predsedniku Zdrženih držav?

O: Mr. Coolidge (medtem, ko je to pisano). Treba je imenovati tistega ki predseduje Zdrženim državam, ko je stavljeno to vprašanje.

V: Kje živi predsednik?

O: V Beli hiši v Washingtonu, D. C.

V: Kdo izvoli predsednika?

O: Ljudstvo s pomočjo volilnih mož.

V: Ali morete vi voliti predsednika?

O: Ne, volijo ga lahko samo državljani.

V: Za koliko časa je izvoljen predsednik?

O: Za štiri leta.

V: Kaj je Washington, D. C.?

O: Stojno mesto Zdrženih držav.

V: Če predsednik umrje, kdo zavzame njegovo mesto?

O: Podpredsednik.

V: Imenuje uradnike, ki sestavljajo predsednikov kabinet?

O: Tajnik državnega departamenta, tajnik vojnega departamenta, zakladniški tajnik, tajniki za trgovino, pravosodje, pošto, poljedelstvo in delo.

V: Ali se člani kabineta izvolijo?

O: Ne, imenuje jih predsednik.

V: Kdo dela zakone za Zdržene države?

O: Kongres.

V: Kaj je kongres?

O: Senat, imenovan tudi višja zbornica, in poslanska zbornica.

V: Koliko delov ima kongres?

O: Dva. Višjega in nižjega.

V: Kdo podpisuje zakone, ki jih sprejme kongres?

O: Predsednik.

V: Koliko je senatorjev in volilne države?

O: Dva.

V: Ali lahko volite senatorje?

O: Ne, samo državljani lahko volijo.

V: Za koliko let je izvoljen senator?

O: Za šest let.

V: Kdo voli senatorje?

O: Dravljan Zdrženih držav.

V: Kaj so Zdržene države?

O: Republika.

V: Kaj pomeni republika?

O: Državo, kjer ljudstvo vlada in izvoli vse svoje uradnike.

V: Kdo vlada to deželo?

O: Ljudstvo.

V: Kaj je senat?

O: Senat je gornja ali višja zbornica kongresa.

V: Kaj je poslanska zbornica (house of representatives)?

O: Nižja zbornica kongresa.

V: Kdo voli kongresnike?

O: Ljudstvo Zdrženih držav.

V: Kje kongres zboruje?

O: V Washingtonu, D. C.

V: Kdo sta najvišja uradnika v Zdrženih državah?

O: Predsednik in podpredsednik.

V: Koliko kongresnikov pride na vsako državo?

O: Izbrani so z ozirom na število prebivalstva, ali eden na vsakih 200.000 ljudi.

V: Kdo je najvišji uradnik države, katerega ljudje volijo?

O: Governor.

(Dalje prihodnjije.)

Devet ubitih, 18 ranjenih v Porurju.

Bieberfeld, Nemčija, 5. dec. — V bitki med brezposelnimi delavci in policijo, ki se je vršila včeraj tukaj, je bilo devet oseb ubitih in 18 ranjenih. Med ubitimi so štiri policaji in tudi ranjeni so bili štiri. Okrog 5000 delavcev se je udeležilo izsedev.

RAZNA NAZNANILA.

Export, Pa. — Društvo Jadranske vile, št. 317 v Exportu naznanja svojim članom, da se bo vršila zadnja seja v tem letu dne 9. decembra, ki prične pol ure prej kakor navadno. Na zadnji seji smo sklenili, da se mora te seje udeležiti vsak član. Izvzeti so edino bolni člani. Kdor se ne udeleži, bo prispeval v društveno blagajno 50c, inšče bo suspendiran za tri deset dni. Prosim upoštevajte to. — Na tej seji bomo volili odbor za prihodnje leto ter imamo rešiti več važnih reči. Zato vas pozivljamo, da gotovo pridete na sejo. — Alexander Skerij, tajnik.

Indianapolis, Ind. — Opozorjam člane društva "Frances Prekeren", št. 84 S. N. P. J., da se udeležijo polnočtevno letne seje dne 9. decembra ob osmih zjutraj. Imeli bomo volitve novega odbora za leto 1924. Kdor se ne udeleži te seje, bo prispeval en dolar v društveno blagajno. Opozorjam vas tudi, da plačate assessment na seji kolikor mogoče, da se prej uredijo računi med društvom in jednoto. — Frank Luzar, tajnik.

O koleri na Kranjskem.

Zbornik Matice Slovenske
XIII. zvezek iz leta 1911.

Sestavil Franc Kobal.

(Dolge.)

V Križni Gori zgoraj Loka na Notranjskem je istotako delo na polju potivalo, dokler je po hišah davila kolera. V dveh mesecih, od 27. m. arpana pa do 27. kl. m. v. je pobrala 165 oseb. Ljudje so, ko se je kolera prikazala, trumoma drveli v cerkev na Križni Gori, tako da je bila cerkev okoli 10 dni nabito polna. "Spovednice so bile od spovedancev okrožene kakor Sevastopol od vojakov."

O Logatcu smo že nekaj omenili. Do 22. septembra je kolera v Logatcu, vseh vojakov, pobrala krog 100 ljudi. Velikih zaslug sta si pridobila tamonjki župnik in njegov kaplan, ki sta nemurno stregla bolnikom in učila ljudi, kako treba z njimi ravhati.

Kako pa je bilo tistega leta v Ljubljani?

Do 25. julija med ljubljanskimi civilnim prebivalstvom se ni bilo nič hudega; pač pa je v vojaški bolnici kolera zapadla že precej velika številka popotnih vojakov. Govorilo se je, da jih je umrlo preko 70. Kako so prve razburjive, iz vojaške bolnice prihajajočeste vesti nagnale one tržaške ne-arefne Italijane, smo že videli. Konec julija so ljubljanci vedeli povedati, da je v vojaški bolnici kolera ugrabila že krog 140 mladenčev. Prijetne te vesti gotovo niso bile, pomirjevalne tudi ne. Tolažilo za meščanstvo pa je bilo dejstvo, da se kolera civilnih ljudi ni kaj ni lotevala. Saj jih je do 28. avgusta v celem na mrtvaški oder položila samo 70, torej povprečno 3 osebe na dan. To pa ni bilo tako hudo, kakor so se bili bali, in zato ni čuda, če so ljubljanci postali prekršni in si celo dovoljevali šale, ki so bile seveda vse preje nego umestne. Tako n. pr. je nekoga večera v avgustu pred civilno bolnico prihrumela petorica ljubljancev in z glasnim krikom in vikom zahtevala, naj se jim hitro odpre, ker imajo v svoji sredi reveža, katerega je nenadoma in z neznan-

sko silo napadla kolera. Naj jim vendar za božjo voljo odpro, da jim bolnik ne pogine na cesti. Tarnanje, taljenje in obupno klicanje je bilo toliko, da so bolniški stražarji v hitri prihiteli vsi spikani in reveži, ki ga je po izpovedi njegovih tovarišev imela kolera, jedmo spravili v postelji. Bolnik se je izpreva bežal, opetel je krog sebe in kričal, da nima kolere. Pa mu ni nič pomagalo. Obdrti so ga v bolnici, njegovi tovariši pa so se v splošnem diranju proti vsem pravilom izmuznili. Revež je bruhal, da je bilo veselje, ali pa žalost, kakor se vname. Kakor pa ima vsaka reč svoj konec, so naposled tudi njegovi viri usahneli, ves oslabljen je omahnil na posteljo, objel ga je dobrodojen sponec in ga trdno objemal do jutra, objemal tako trdno, da je vsak hip bilo slišati, kakor da kdo prav neusmiljeno vleče dreto. In to je bolniku očitno dobro storilo. Kajti ko se je zjutraj predramil, o splošni koleri ni bilo ne duha ne sluha več. Kako tudi, ko je sploh imel ni umarveč se ga je bil le tako nekričansko navlekel. Dobra prespevala se, je potem "trezen domu odkoračil," kakor pravijo "Novice", ki spričo tega dogodba sidi, da so "nekateri ljudje res hujši kakor živina."

V Ljubljani torej tega leta se ni bilo tako hudo: početkom oktobra je kolera že precej pojenjala. Vendar je tu pa tam še kdo obolel, ker je, kakor pravijo "Novice", "že to posebna lastnost te bolezni, da h koncu nenadoma še en malo porogovili, preden do dobrega slova vname." Od 11. junija, to je, od početka pa do 26. oktobra jih je v Ljubljani vsega skupaj za kolero obolelo 382 oseb, umrlo pa 140, 4 so še ostali bolni. Is Ljubljane je kolera preskočila v Kamno Gorico na Gorenjskem in hudo pobesnela. Med ondodnimi žrebčarji si je irtven nabrala tem lahe, ker ji je na roko bila velika tamonjna revščina. Boda bi bila še hujša, da ni dr. Lj. Toman za svoje revne kamnogorske rojake nabiral milodarov in samo med ljubljanci v kratkem času nabral krog 300 gld. Pobrala je tudi znamenitega slikarja Matevža Langusa (20. okt. 1855).

V Železnikih je v celem pobrala samo 5 ljudi. Zato se je tudi nič niso bali.

V Predolcu pri Kranju pa je zamenala veliko žalost, ko je v štirih tednih počela 61 izvršene do-raznih oseb. Lepo se je tiste dni izkazal Anton baron Zois, ki je za Predolce prav po etičovski skrbel, med nje delež govoril juho, meso, vino, pa tudi denar.

Is Predolci je je mahnila na-grad po beli cesti gor v prelepo radovljiško farno in čela in kosa tako neusmiljeno, da je Radovljica štela med najhujše prizadete kraje.

Na Dolenjskem je največ irtven zahtevala v kočevskem in žrnovljskem okraju. V žrnovljskem okraju so po njenem odlohu šteli 147 novih gomil, v Kočevju pa se je, ko jih je bila že 120 porila v grob, še le prav ugnezdila. "Jo pač taka," tarna kočevski dopisnik v "Novicah", "da si Kočevci nobene stvari ne dajo go-povedati. Nočejo in nočejo ubo-gati! Čim bolj dežuje, tem več Kočevcev postopa brez obzira, in čim več se jim dopoveduje o škod-ljivosti pijančevanja, tem več je žganjevicev. To je še dobro, da ga prodajalci v prid svojega žo-pa z vodo kerste." — V Nemški Loki so tega leta imeli 105 za ko-lero umrlih, v Starem Logu pa je podavila 199 oseb. Zamaru so zdravniki in duhovniki preplašeno ljudstvo opominjali, naj se kolere ne boji tako hudo, in zamaru so svarili, naj bolnikom ne dajejo vi-na. Ljudje se po zdravnikovih navodilih niso marali ravpati, za-to njegove odredbe niso moge t-meti uspeha in tako je strah bil tem večji, ker zdravniku po kriv-di njih samih skoro pri nobenem bolniku ni šlo po sreči. Končno so bili ljudje tako preplašeni, da so se celo bali nesti mrtlice in da so naposled morali 3-4 mrtlice obe-mu na pokopališče voziti.

Mnogo je kolera našla tudi krog Zidnega Mosta, kjer je dan za dan umrlo 2-5 oseb. Kaj pa-maga najboljša medicina in zdravniški nasveti, če pa ni kre-pke hrane in še sploh manjka po-trebnih živil? Bevičina je bila še vedno najzvestejša zaveznica kuž-ne bolezni.

V celem je kolera tega leta v deželi, ki je štela krog 400.000 prebivalcev, pomorila okrog 6000 ljudi, torej dobro tretjino vseh, ki so za njo oboleli. Obolelo pa je za njo na Kranjskem 19.000 oseb, ogromno število, ki nam opravič-

je prestrašenost prebivalstva in nam dosti jasno obrazloži vzroke te-žnje velike bede. — Da go-vo-rimo natančneje po uradnih po-čilih: od početka njenega divja-nja, to je, od 11. junija do 26. oktobra, ko je po vsaj deželi že precej pojenjala, torej v približno štirih mesecih, je na Kranjskem za kolero obolelo 18.996 oseb. Od teh jih je umrlo 3586, odzdravelo 13.140; v bolnišnici oskrbi se na-da-tje ostale 174. Tem številom pa treba prikriti še tiste posamezne slučaje, v katerih se je kolera po-javila zdaj tu zdaj tam, ne da bi se razpasla v epidemijo.

(Dolge prihodnj.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Kakor v carški Rusiji. V nek-danji carski Rusiji je bilo tako: Lahko si kradel in goljufal in sle-paril in prešestoval in pijanče-val, kolikor si hotel, samo v poli-tiko se nisi smel vtikati, oziroma biti si moral vedno "za vladu". Kdor je bil "za vladu", je lahko počel, karkoli je hotel — kdor pa je bil proti vladi, nad tega so po-slali kozake in žandarje in poli-caje. Jugoslavija je carska Ru-sija v drugi, popravljeni, pomno-ženi in od belgrajske vlade po-slabšani izdaji.

Živeli trije procenti! Menda v Ljubljani živi udova, ki ima dva odrasla sina. Žena je brez pre-moženja. Živi pa vseeno, ker pod-pirata oba sina svojo mater s tem, da plačujeta ona dva vse stroške za skupno gospodinjstvo. Dava-na oblast pa tega skupnega ro-dbinskega življenja ne pripozna, ampak pravi: "Kdor ima dva go-spoda na hrani, mora plačati dve-vek" — in je nabila ženi davka 65 dinarjev, ženi, ki živi od po-dznašajo trije procenti od 35!

Radiševa smola. Angleški gene-ral Thomson je potoval po Bal-kanu. Najprej je obiskal Bolgar-ako in hvalil v nekem članku vla-do profesorja Cankova, zlasti pa Todora Aleksandrova, znamenitega krvoločnega voditelja ma-kedonstvujučih. Ta članek g. Thomsona je Radiš s slastjo po-nastil. (Zaščitno, da je vodja hrvatskih kmetov vesel, kadar kdo poveljuje krvnike bolgar-skih kmetov). Thomson je nato odšel v Jugoslavijo. Napisal je zopet članek, v katerem hvali Pa-lišča in njegovo brado ter obsoja Radiša in njegov federalizem. Radiš pa je sedaj ves besen na Thomsona.

Kriza v industriji in delavstvu. Že dalj časa traja kriza v naši in-dustriji, ki jo povzročuje pred-vsem pomanjkanje denarja, po-dina podjetja se zapirajo ali delo-ma odpuščajo delavce. Njim bodo sledila druga podjetja.

Narodna banka je razpravlja-la na zadnji seji o vprašanju ob-toka denarja, o odpravi sedanje denarne krize, ki zavzema vedno širši obseg. Upravni odbor Narod-ne banke je sklenil, da ne poveča obtoka denarja, da ostane pri do-seadanem načinu izdajanja dena-rija. Jasno in popolnoma razumlj-vo je, da je Narodna banka pot-rdila gospodarsko politiko radikal-ske vlade.

Narodna banka je priznala, da obstoja kriza ne le v industriji, ampak tudi v malih podjetjih, ali Narodna banka pravi dalje, da temu ni krivo pomanjkanje dena-

PRVA IN NAJVEČJA SLOVENSKA
TVRDTKA PRISTNIH PREKA.
JENIH KRANJSKIH KLO.
BAS V AMERIKI

katero razpolijamo po vseh Zdrže-nih državah po 30 centov funt, ako pošljete denar z naročilom plačamo mi poštino. Po poštenu povzetju C. O. D. plača poštino vsak sam. Ako ljubite dobro delikateso za praznike

NAROČITE KLOBASE!

Vred izredno mnogih naročil, nam je bilo mogoče znižati ceno. Pošljemo od 5 funtov naprej. Plašite se danes.

JOE LESKOVAR.

610 — 14th Street, Racine, Wis.

ITALJANSKE HARMONIKE

Mi izdelujemo in importiramo vseh vrst ročno delane ITALJANSKE HARMONIKE

naših izdelkov svet. Dostopne jam-ven. Naše cene je nižje od drugih izdel-ovalcev. Zastonj navodila kako se igra našim klopem. Plašite po BREZPLAČNO cenit.

SUATTA SEBENELLI & CO.

517 Blue Island Ave., Dept. 70, Chicago, Ill.

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVČAR.

(Dolge.)

V Lukeževi skrinji sem dobil listek, na kate-rem je bila podoba sv. evangelista Lukeža. To po-dobico sem pribli na omenjeni križec, ali dež jo je kmalu spral z njega.

Šele dva dni je ležal Lukež v zemlji Sv. Mar-tina, ko se je na Visokem smrt zopet oglasila. In ta smrt je bila z mojo osebo v najgroznejši zvezi. S svojimi koščenimi prsti je oklepala moj vrat, dokler sem živel. Ali spoznal sem, kako pravična so pota božje previdnosti in kako čista je resnica, da tepe stvarnik grešnike še v otrocih, in sicer od kolena do kolena.

Nekoga večera, ko se je že delala tema in ko smo sedeli pri jedi, prihrpela je v hišo stara Pa-saverica ter sedla na klop pri vratih z besedami:

"Večerje te ne prosim, Visočan, prosim te prenočišča, ker sem opešana in čudno slaba."

Videla se nam je stara ženska, kakor bi bila usla s mrtvaškega odra. Smilila se je nam, in ker oče ni ugovarjal, ji je pripravila dekla na klopi pri peči borno ležišče. Kar je bilo večerje ostalo, smo ji ponudili, a ni hotela ali pa ni mogla jesti.

Ko smo odmolili, je prosila, da bi družina od-stopila in da bi mlava z očetom kratek čas ostala pri nji. Dejala je, da nama ima nekaj važnega po-vedati in da upa, da sem učen pisanja in da je nje-na misel, da bi nekaj njenih besed kazalo zapisati.

Ko je družina odšla, je govorila stara Pa-saverica nekako tako-le:

"Veliko sem brodila po svetu in danes se bo-jim, da mi bo umreti daleč od doma. Vse dni sem nosila tovor, telji kakor ga nosijo tvoji konji, Polikarp. Kar pa sem si pri tem prislužila, je bilo lažje od kurjega persesa! Ali z Agato ava morali živeti, zatorej sem vlekla, dokler sem mogla. Da-nes sem omagala in zemlja že kriči po meni. Pa čemu bi tudi ne, ko imam skoraj osemdeset let in ko sem celih teh osemdeset let bila večkrat lačna kot sita!"

Oče jo je osorno pozval, da naj pove, kar naj bi se zapisalo. Hotel je v posteljo in ni mu bilo všeč, da bi z beračko žensko izgubil preveč časa.

"Oj, Polikarp, ne šteje zlo človeku, ki bo ravnokar stal pred Sodnikom, ki bo tudi tebe enkrat sodil, če si izkušal olajšati ubogo dušo z go-vo-ricco, da prežene z njo strah pred smrtjo, ki je vendar najhujše, kar nas more doleteti!"

Pripravil sem vse, da bi pisal. "Kaj naj zapi-šem?" vprašam.

"Zapiši," je vzdihnila, "da predvsem po-zdravljam malo, zapuščeno siroto, preljubo Agato, zapiši, da jo pozdravljam čez hribe in doline in da sem ob svoji smrti mislila nanjo! Bog mi je priča, da v tem trenutku bolj mislim nanjo nego nase! Umiram v tujini, a vendar mi je najhujše,

da male Agate, kateri sem bila stara mati in mati, obenem, ne bom videla nikoli več! — Prav gotovo vse to zapiši, da bo čitala deklica, o kateri nikar ni misliti, da ni vajena branja in pisanja."

Vse to sem počasi in površno zapisal. Potem je nadaljevala:

"To pot sem slabo opravila! Mesece se že vla-čim okrog po gorah, pa ljudje ne marajo kupo-vati. Še težje pa je, da bi se pri njih kaj kupilo, če nočeš plaščati cene v svojo gotovo izgubo. — Pet-najst kosov platna je tukaj. Vse je pri Oblaku in-plačano je tudi že vse. Ko bo tovoril v Pasav, naj gleda, da dobro proda moje kose, ker so res lepi. Tudi mu Jezusov blagoslov ne izostane, če dobro speša in s tem skrbi za sirote, ki bo odslej zapu-ščena na svetu kakor list, ki je padel v vodo."

Jokala se je, da je tudi meni arce pokalo. Oče pa se je čemerno držal in zaspan je posta-jal.

"Najbolje bo," je nadaljevala Pasaverica, "če Oblak sam kupi, ker vem, da ne bo hotel pri-krajšati revne vdove. — V moji obleki je vštih deset beneških zlatov. Začutila jih bosta, če obleko dobro pretipata. Te in pa kar bo plačal Oblak, spravi, Polikarp! Kadar tovoriš škofovo vino v nemško deželo, pa vzemi vse to s sabo in izroči moji Agati! V tebe, Visočan, imam za-upanje, ker vem, da v dolgem svojem življenju ni-si nikoli in nikomur ničesar ukradel!"

Ne vem, kako je prišlo, da je zadnje besede govorila nekaj glasneje, ali na očeta so vidno vplivale, ker se je nemirno drgnil z roko po sivih lasih. Nevoljno jo je zavrnil.

"Kak vrag te je gonil po svetu! Mari bi bila ostala v domačih krajih, ki so bogatejši od naših in kjer se boljše živi!"

"Polikarp," je zahtela, "kaj ti veš, kako smo živeli na Nemškem! Kdo bi se pehal kot tepen mežer po svetu, če bi lahko doma živel in gledal na zeleno reko pod sabo! — Imela sem do-brega moža, pridnega moža, skrbel je zame, skr-bel je za svojega sina. Valljevali so nam tujo vero, ali odklanjali smo jo. In tvoj sin naj zapi-še, da je stara Pasaverica umrla zvesta katoliški veri. — Imeli smo hišico, imeli smo njivico in gozd. Pa kaj, ko je skoraj vsako leto prihajal Šved v deželo in je zapalil streho, poteptal klasje, da kuhane trave ni bilo dati na mizo! Če ni bilo Šveda, pa so prihrameli cesarski in hoteli so imeti zadnjo cunjo z našega telesa, kjer ni bilo hišice, da bi jo bili zapalili, in ne žita, da bi je bili po-teptali! Kaj veste vi o vojski, vi živite pod goz-dovi in med obdelanimi njivami! Blagor vašim ženam, da niso poznale ne švedskih, ne cesarskih jezdeccev, ne lakote, katera je nas davila v vsa-kem letnem času! Tako je bilo!"

Utrudilo jo je govorjenje, zatorej je nekoliko časa molčala. Videlo se mi je, da oče ni bil več zaspan, in vtis sem imel, da je nekaj premišljeval. Ona je zopet pričela:

"Parkrat amo hišo iznova postavili, pa so jo nam zopet zapalili. Govorilo se je, da švedsko Švedi kakor cesarski vojske in da jih dobro pla-čujejo.

(Dolge prihodnj.)

ria temveč — obotanje — odu-strije.

In finančni minister Stojadin-ovič pravi, da naj propada indus-trija v Hrvataki in Sloveniji, ko ima n. pr. Anglija podprag mi-lion brezposelnih. In da bi bila to-laiba šim izdatnejša, je omenil še Japonijo, rekoč, da je tam radi potresa v 24 urah propadlo 64 velikih bank, pa je kljub temu še vedno naš finančni minister pri življenju.

Radikalna vlada se štiti s ta-ko politiko dinarja, ampak upa, da bo na ta način prevzela tudi industrijo v svojo roko, da bo s tem srbska buržoazija tudi gospo-darsko popolnoma prevladala nad "prečansko" buržoazijo.

Kaj pomenja tako stanje stva-ri za naše delavstvo? — Nadalju-jajo širjenje brezposelnosti, nade-ljuje obubožanje in otekočen boj za zboljšanje sedanjega položaja. Našemu delavstvu se še itak slab-še godi kot n. pr. srbskemu, s tem pa bo njegovo življenje postalo še težje.

Teška nesreča se je pripetila v rudniku blizu Lebina v Dalmaci-ji. Vred eksplozije dinamita se je podrla stena, ki je zasula 26 rudarjev. 8 je bilo mrtvih takoj, 13 tako težko poškodovanih, da ni za nje posebne upanje, do-čim je 5 rudarjev le lahko raz-njenih.

Velik požar je izbruhnil v Sme-derevu. Ker je bil močan veter, se je ogenj širil z velikansko na-glico. Vred ognja se je nahajalo vse mesto v veliki opasnosti, ker je bilo v neposredni bližini pože-ra 500 vagonov municije. Na po-moš so prišli gasilci iz Beograda, ki kljub pridnemu delu ne bi mo-gli omajati požara, da ni veter po-jenjal. — Pogorelo je 5 hiš in je škoda ogromna. Človeških žrtev ni.

Samomer. V Zagrebu se je u-strelil 24-letni natakari Vlado Revec. V brezupnem stanju so ga prepeljali v bolnico. Vrok sa-momora ni znan.

RAD BI IZVEDEL

za mojega brata Jožef Tratnik-s doma od Nove Štifts pri Gornjem Gradu na Štajerskem. Oddel je iz Black Diamond, Wash. še meseca avgusta, leta 1921. Bojim se, da se ma je kaj slabega pripetilo. Rojake uljudno prosim, če kdo ve za njegov naslov naj mi blago-volijo to naznaniti, za kar sem privolil vrniti troške. Ako bo sam čital ta oglaš naj se mi pri-javi na moj naslov: John Trati-nik, Box 83, Black Diamond, Wash. (Adv.)

Brez znanja angleškega jezik-a ne pridej nikamor. Spopojni si znanja, ako ga še nimaš. Narodni "Slovensko-angleško" Slovenski kuhar je izdal in ima na prouč-Kajilevna matrica S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Nov. 30-23)

pomeni, da vam naročnin-poteče na ta dan. Ponev-je pravočasno, da vam list-ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vsta-ljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vsta-ljen, valed napačnega nade-va, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi nade-

Naši zastopniki so vsi dru-štveni tajniki in drugi za-stopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25. Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštino.

Naročnino lahko tudi sam-pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Posku-si in se prepričajte, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najje-nješi. Dobiti je tudi zbirka sodn-steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po po-šti, točno v vse kraje.

Groceries, sladčičarjem in v po-dajalne železnice damo primeren po-pust pri večjih naročilih. Pišite za-informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

KNJIGE

Književne Matice S. N. P. J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. No-vak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Zele. Fina trda vezba. Cena s poštino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vez-ba. Cena \$2.00 s poštino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih de-lavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštino vred.

Zakon biogeneze. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge narurne zakone in poka-zuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri po-samezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, do-bite za tri dolarje. Vse zadnje štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslali denar, sprejema

Književna Matica

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.